

INNFRØRING I ARVERETT – DEL I

Webinar 20.03.2020

Advokat Monica Bjøndal André sen

ADVOKATFIRMAET
BJØNNESS
& **STEEN** AS

Dagens agenda

- Arverettens historie
- Arv etter loven (legalarv)
- Slektenes arverett
- Ektefellens arverett
- Samboers arverett
- Herreløse arv

Ny arvelov på vei

Arverettsutvalgets mandat:

Enkle, klare regler som tar hensyn til samfunnsutviklingen de siste førti årene

- Økning av pliktdelsarven – 15 G
- Avvikling av det kvalitative pliktdelsvernet
- Nye betingelser for avkorting
- Skifteloven oppheves

Stortinget vedtok ny arve- og skiftelov 15.05.19. Loven har imidlertid ikke trådt i kraft, så gammel arvelov gjelder inntil videre.

Arv etter loven (legalarv)

- Slekstens arverett
- Ektefellens arverett
- Samboers arverett
- Herreløst arv

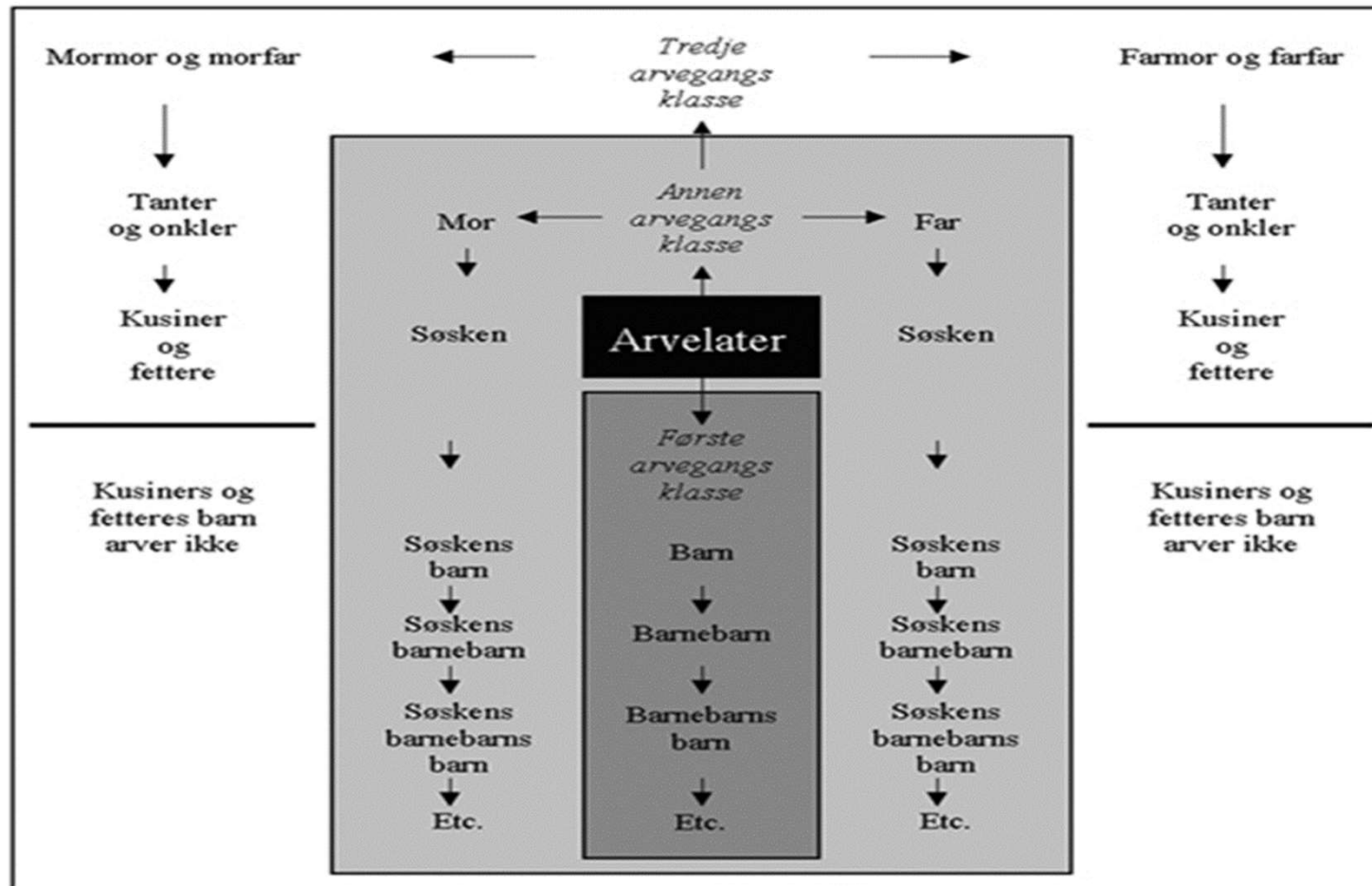

Slektens arverett

- Arveloven §§ 1, 2 og 3
- Arvegangsklassene deles inn etter parentelsystemet / arvegangsklasser

Parentelsystemet

Arvetavlens grunnprinsipper

- **Mellom arvegangsklassene:**
 - Ingen i en fjernere arvegangsklasse (parentel) tar arv så lenge det er en arving i en nærmere arvegangsklasse
- **Innenfor hver arvegangsklasse:**
 - Likhetsgrunnsetningen (Barn til arvelater arver likt)
 - Enhver utelukker sine barn fra å ta arv
 - Er en arveberettiget død, trer hans etterkommere inn som arving
 - Arven fordeles etter grener og ikke etter hoder – barnebarn arver derfor ikke alltid like mye

Hvem er livsarvinger?

- Arveloven § 1: «Næraste slektsarvingar er avkomet (livsarvingane) til arvelataren.»
- Ufødt barn?
 - Arveloven § 71: «Rett til arv har berre den som lever eller er avla når arvelataren dør».
- Rettslige barn etter barneloven
 - Mor, far, medmorskap
 - Adoptivbarn etter adopsjonsloven
- Ikke rettslige barn
 - Stebarn/bonusbarn, fosterbarn, fadderbarn, surrogatmor barn

Førstavedøde
ektefelle

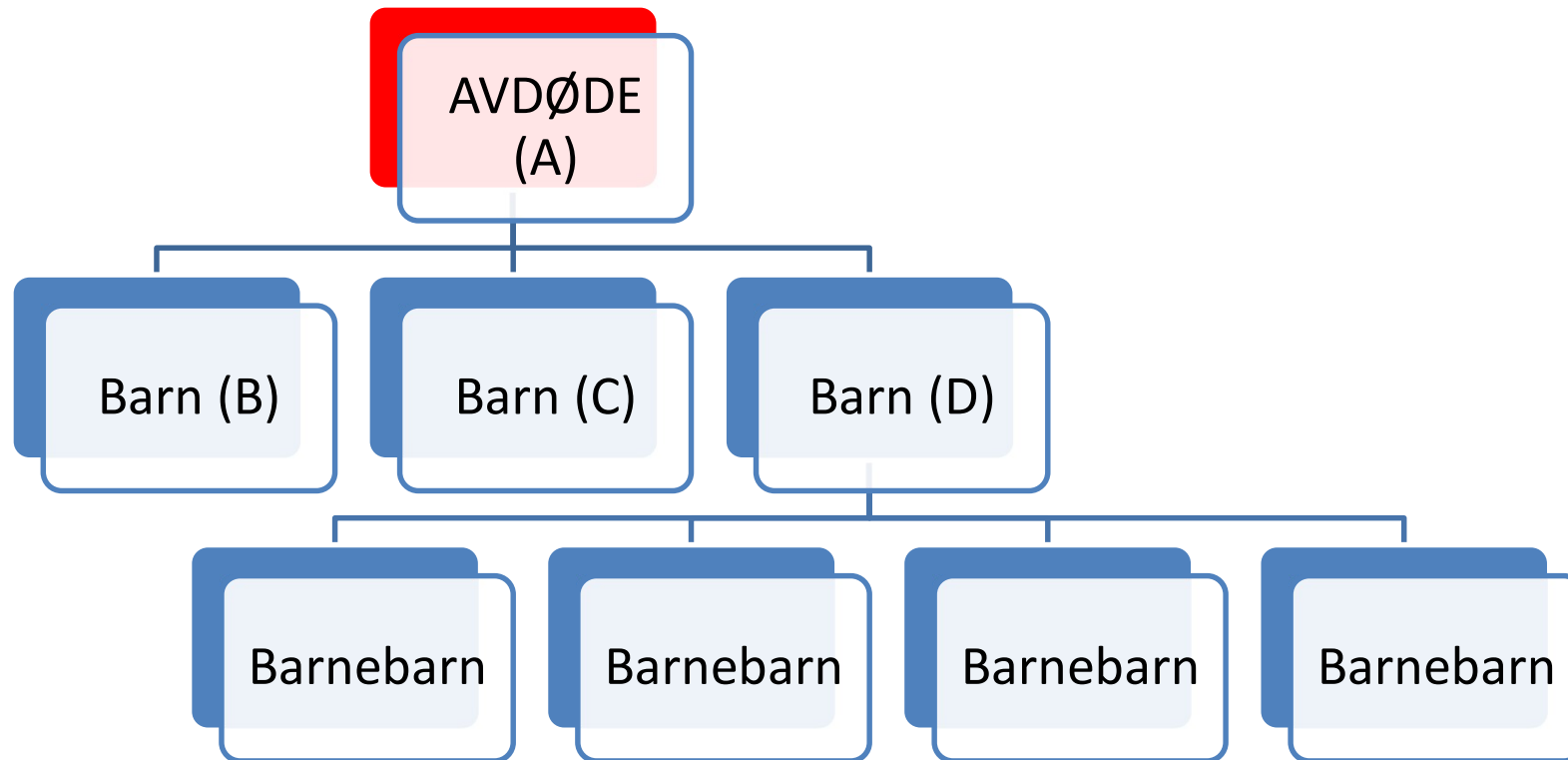
Lengstlevende
ektefelle
i uskiftet bo

Barn

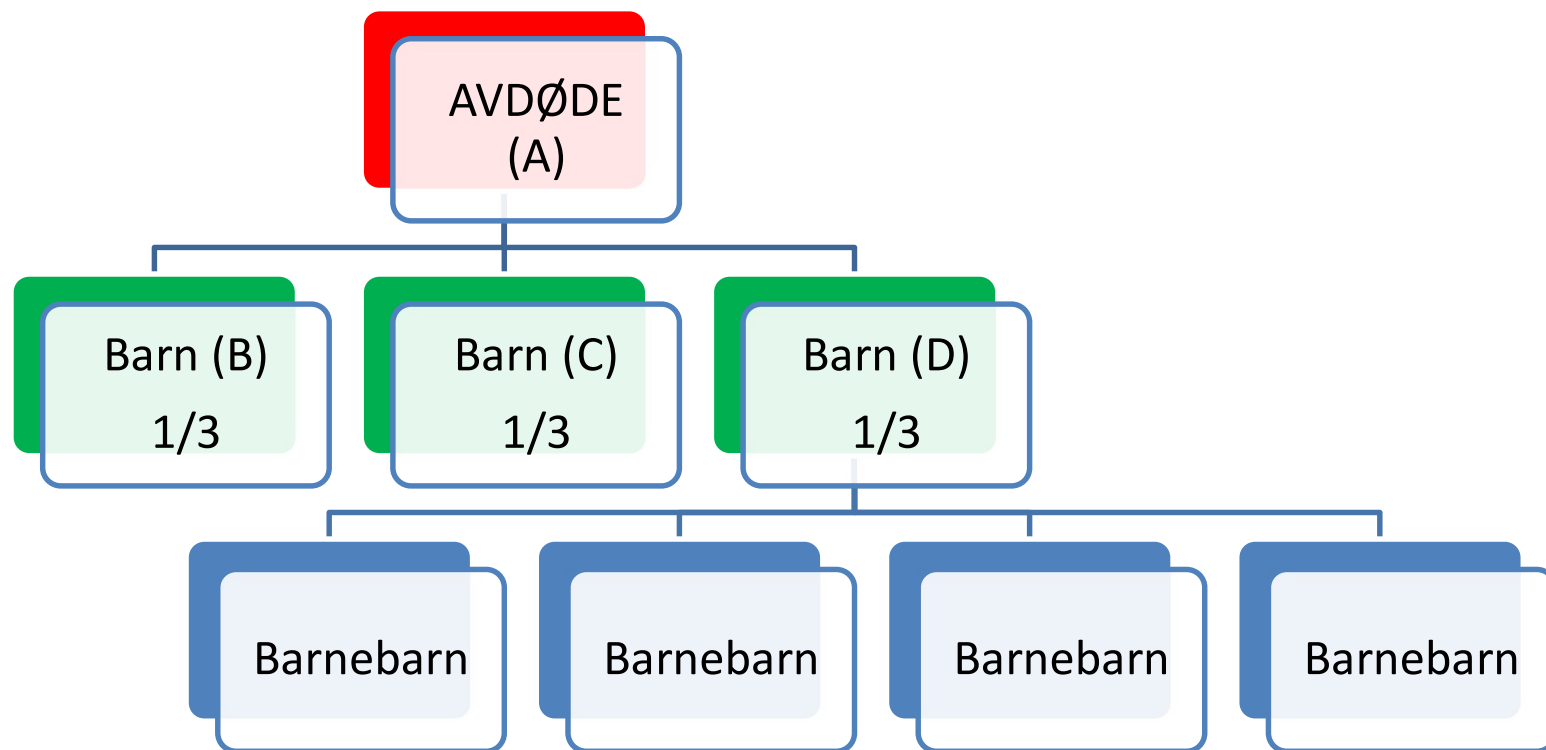
Barn

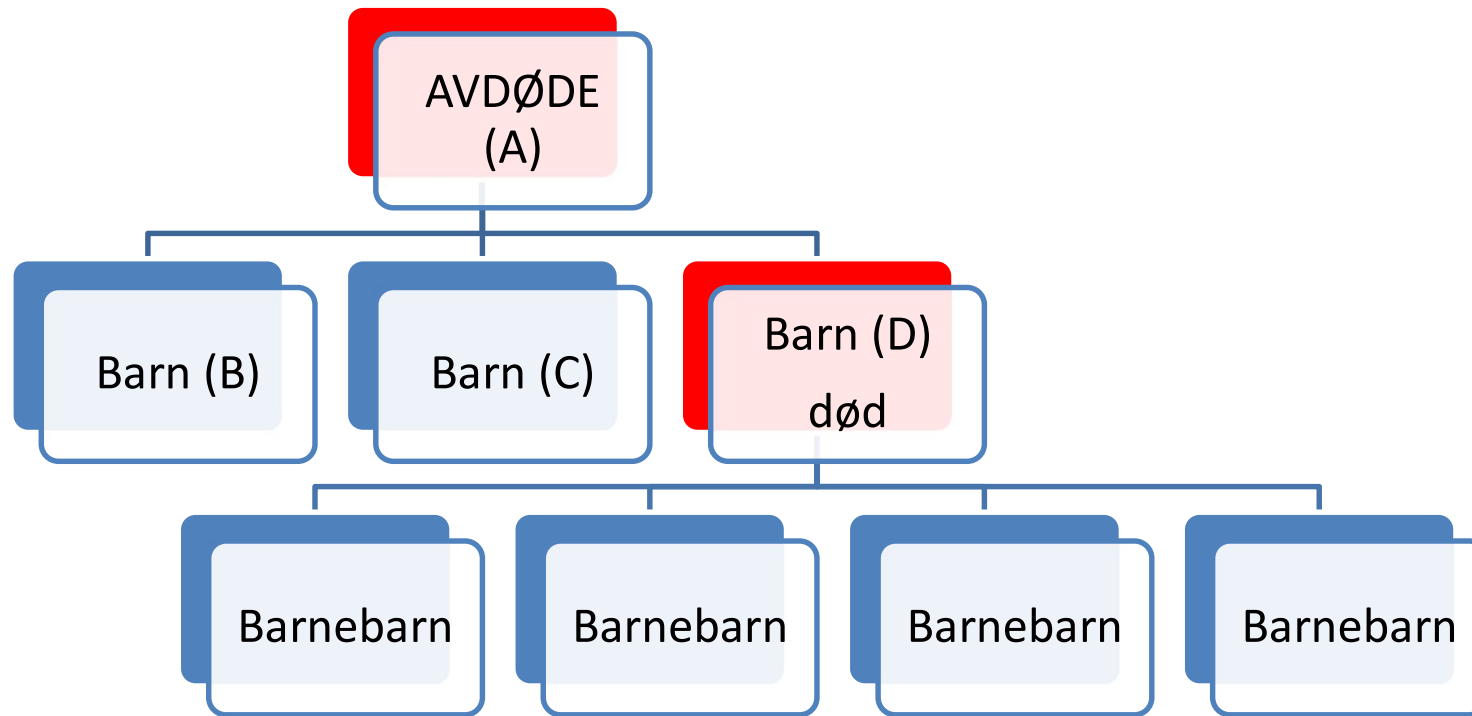
Eksempel 1

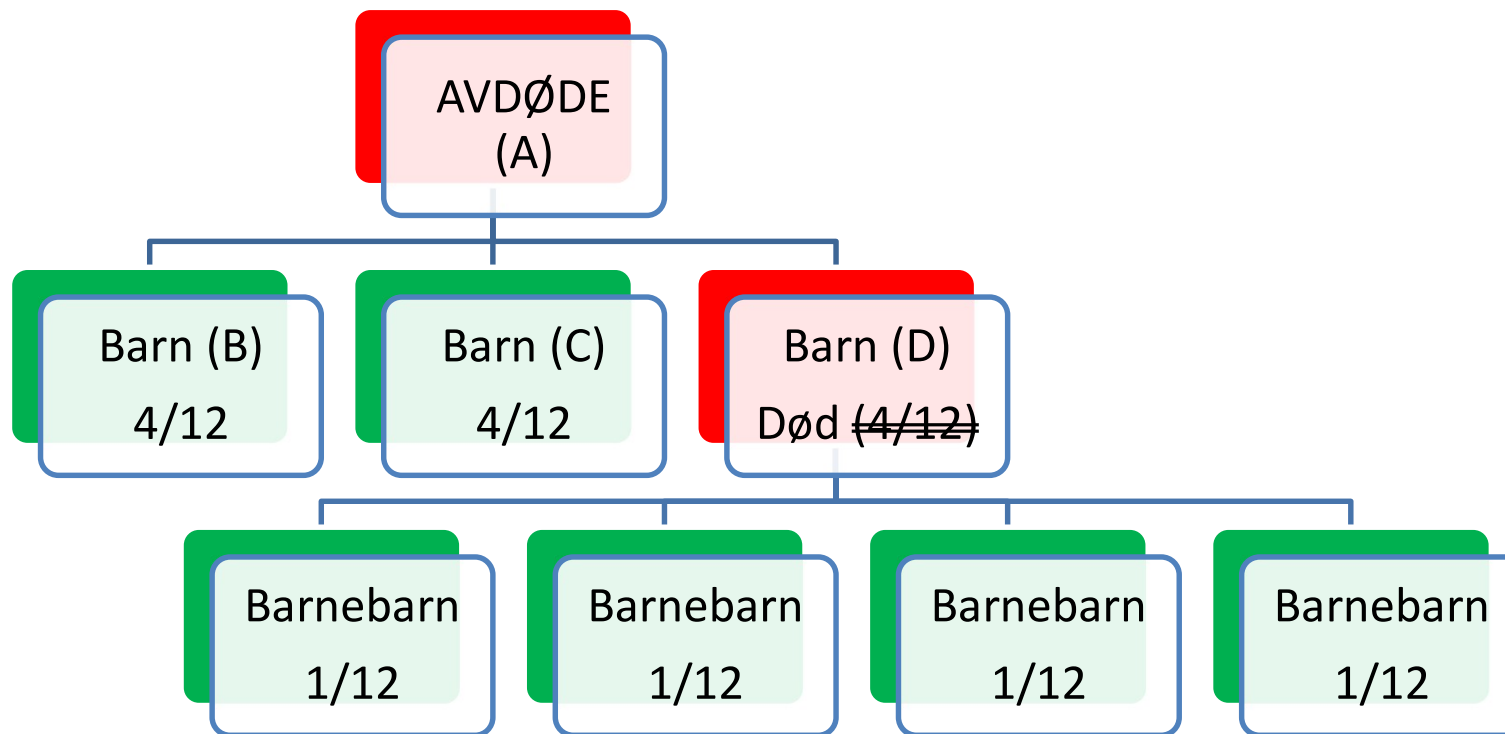
Løsning - eksempel 1

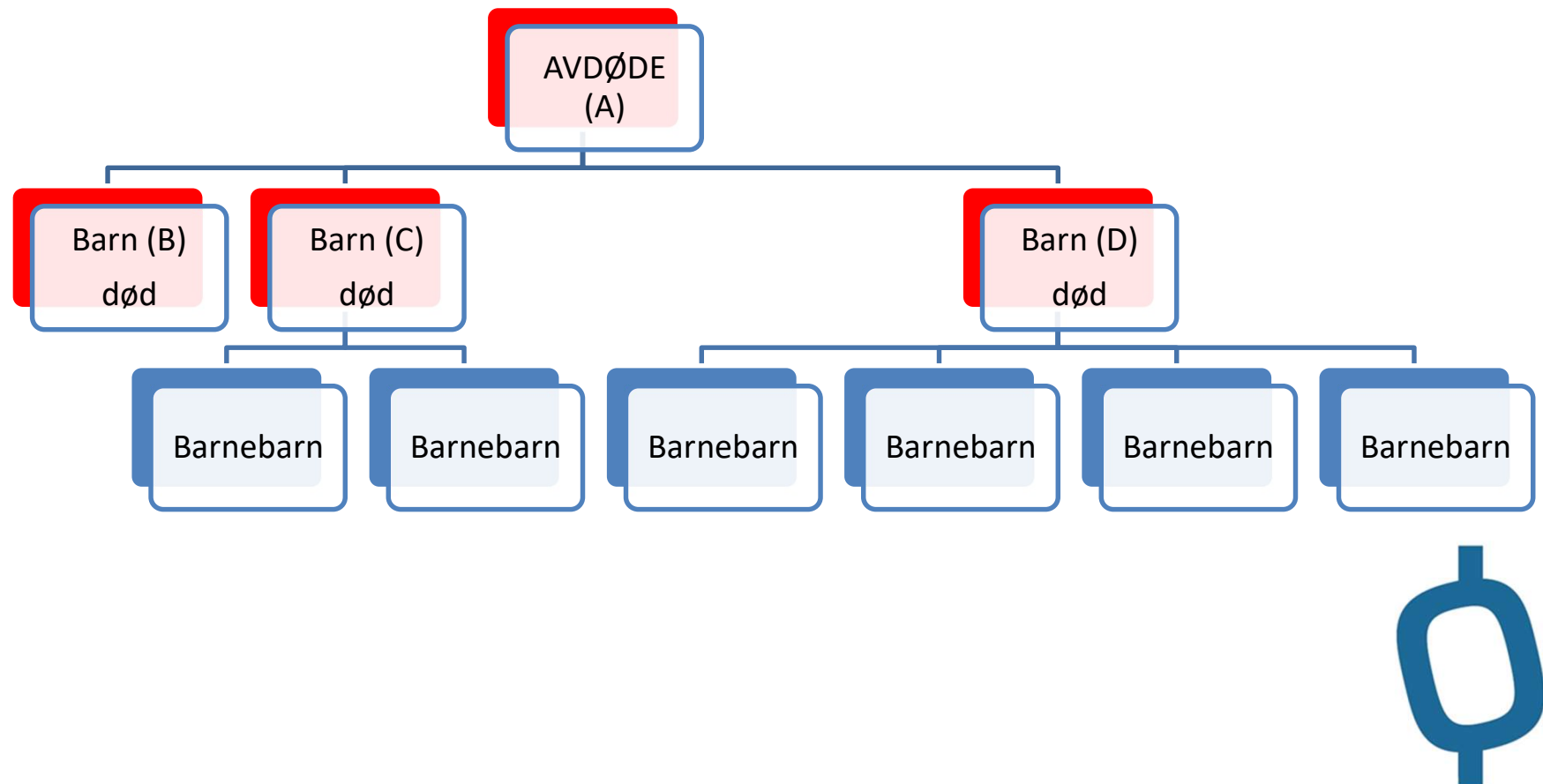
Eksempel 2

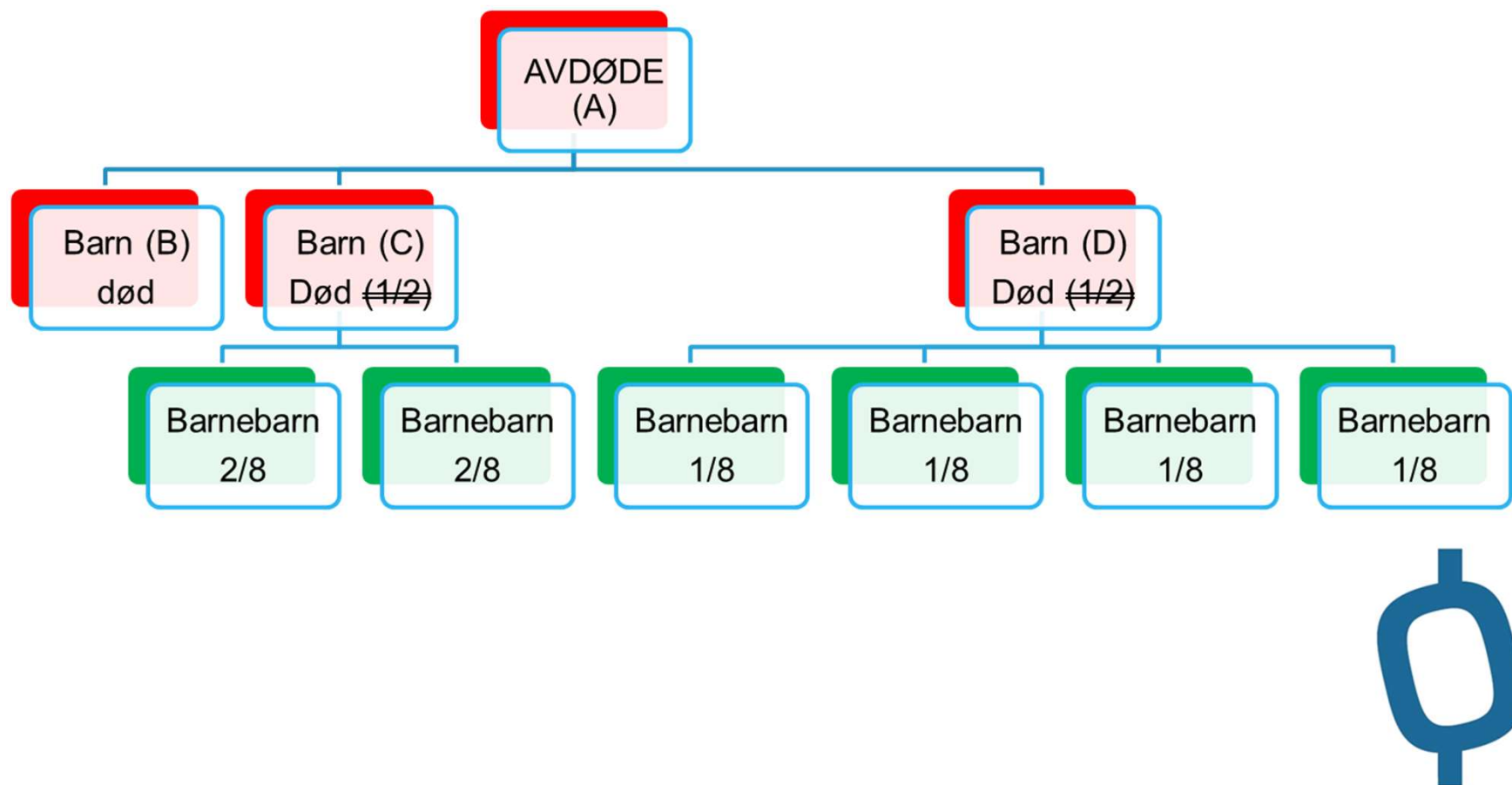
Løsning - eksempel 2

Eksempel 3

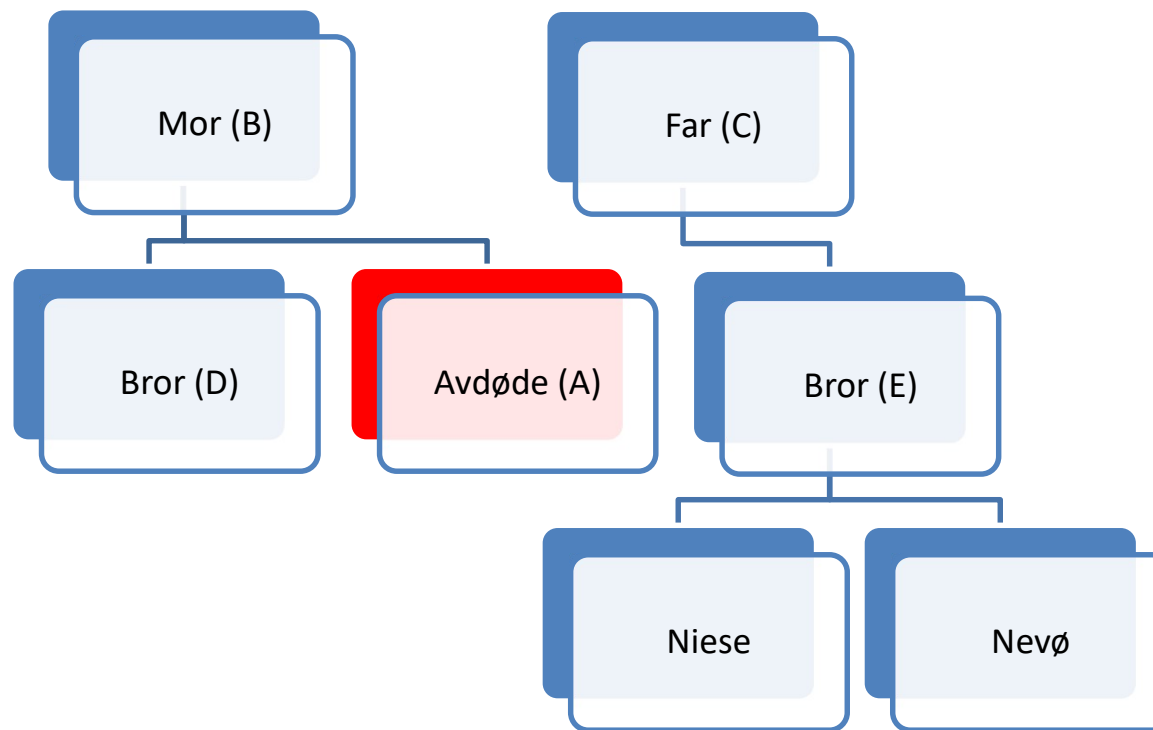

Løsning - eksempel 3

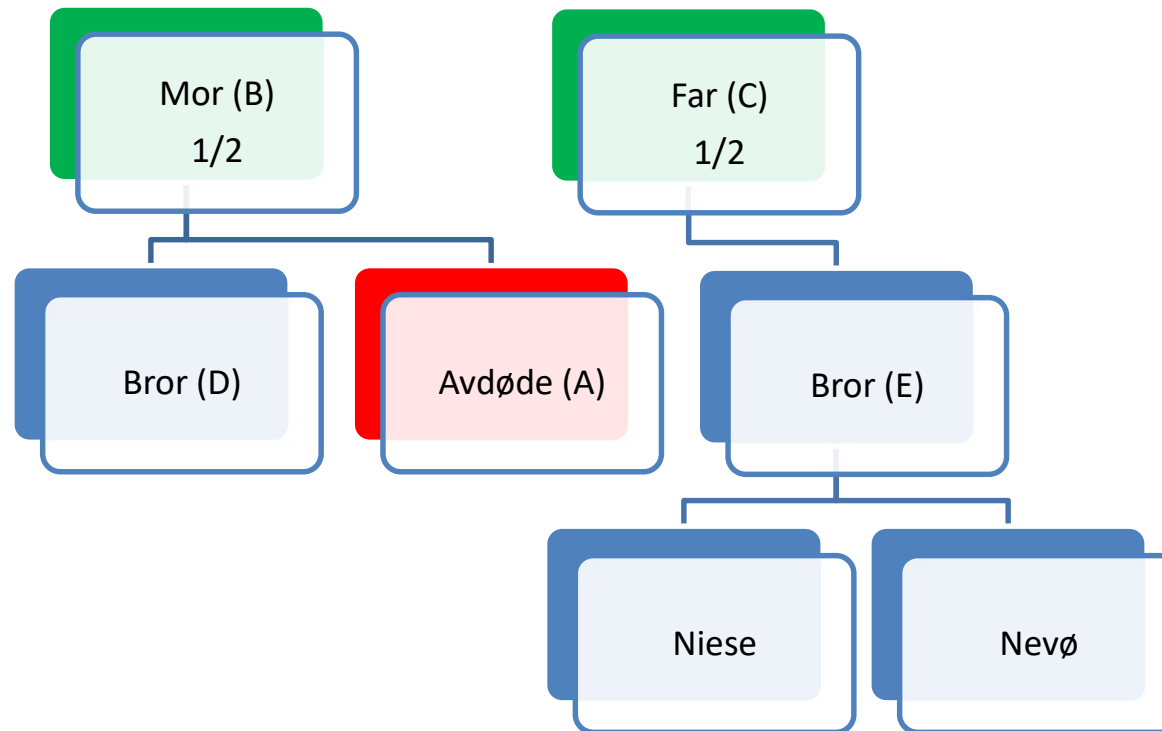

Eksempel 4

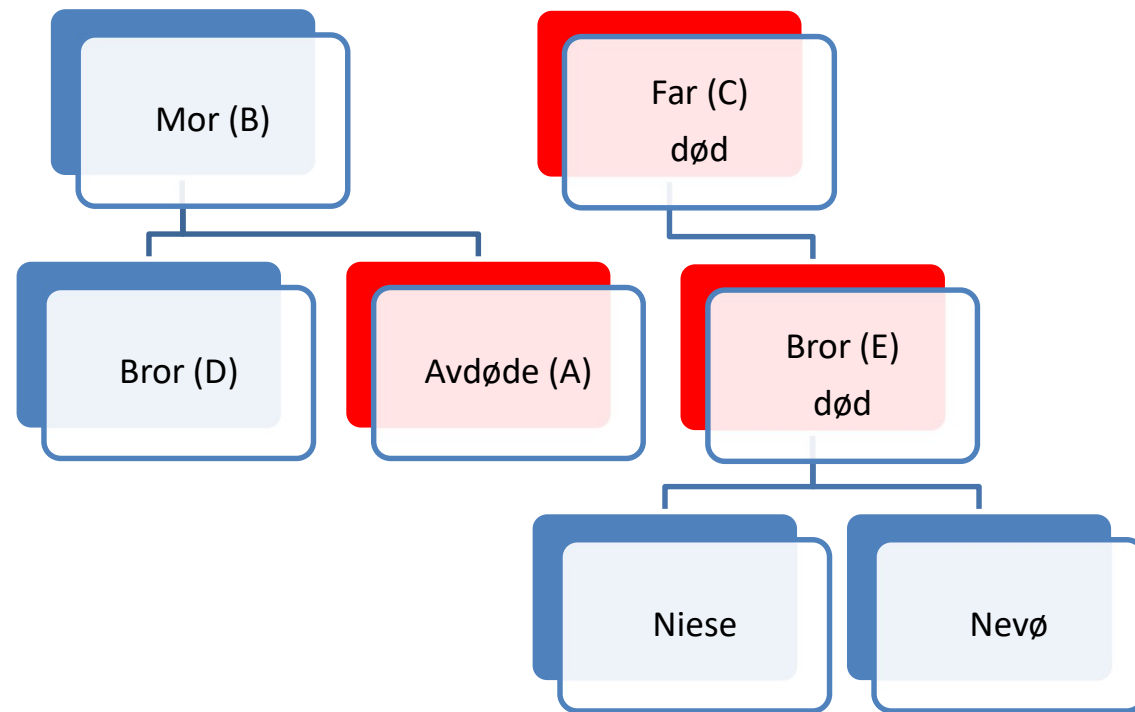
– 2. arvegangsklasse

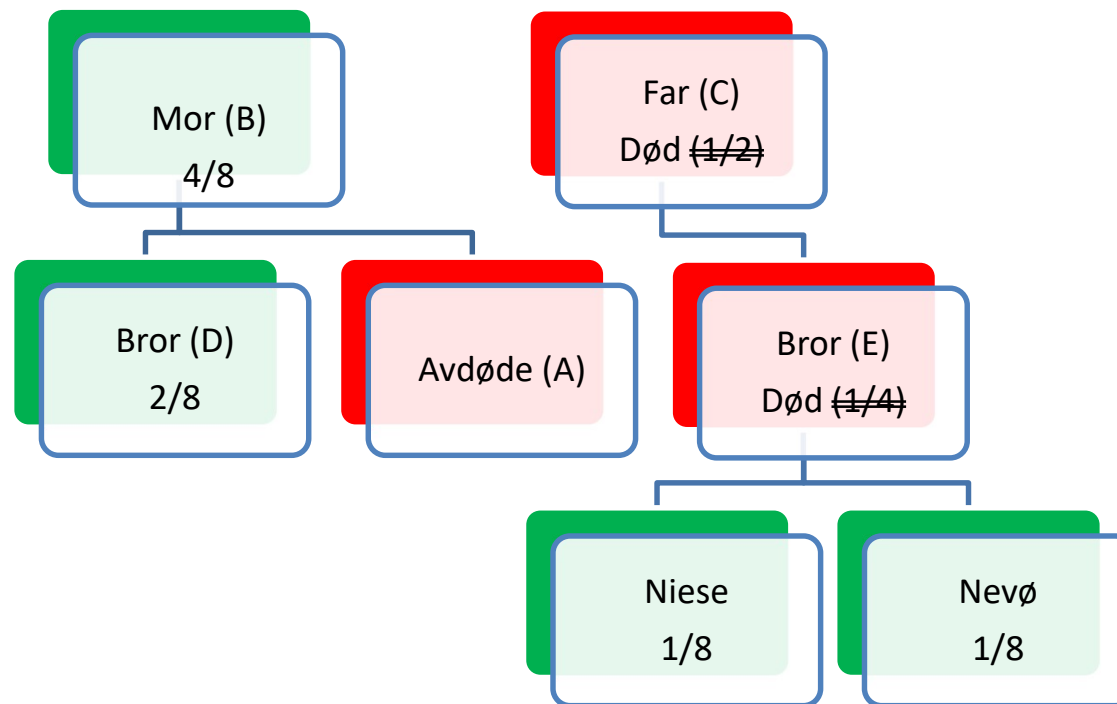
Løsning - eksempel 4

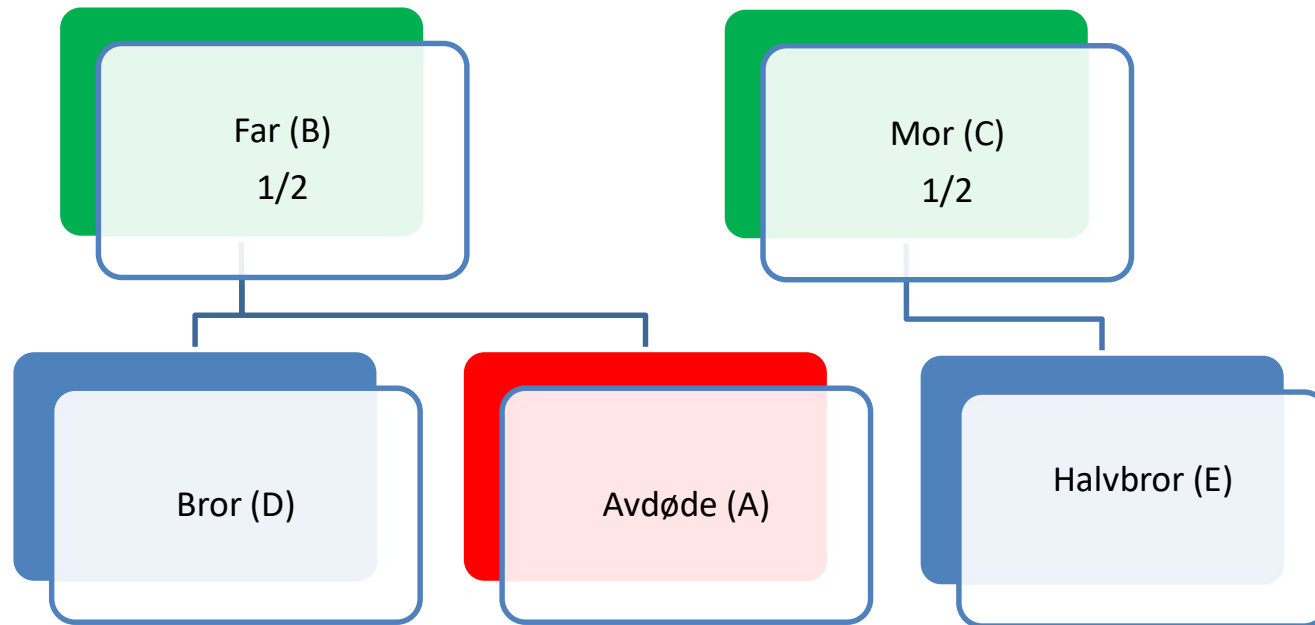
Eksempel 5

Løsning - eksempel 5

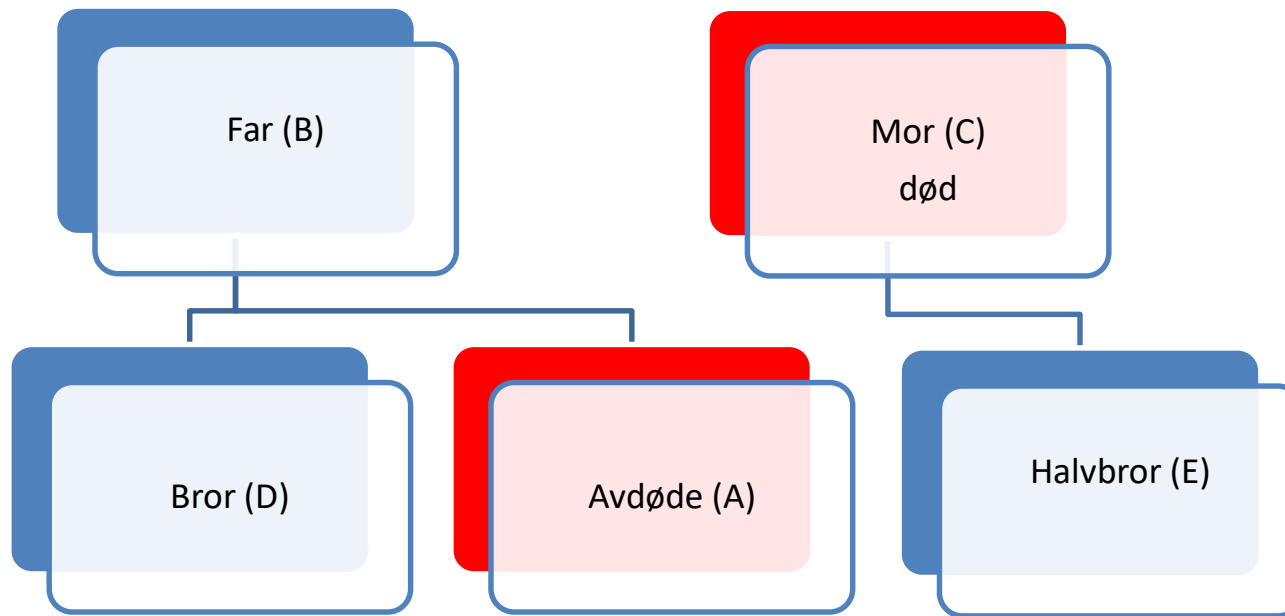

Eksempel og løsning 6 - særkullsbarn

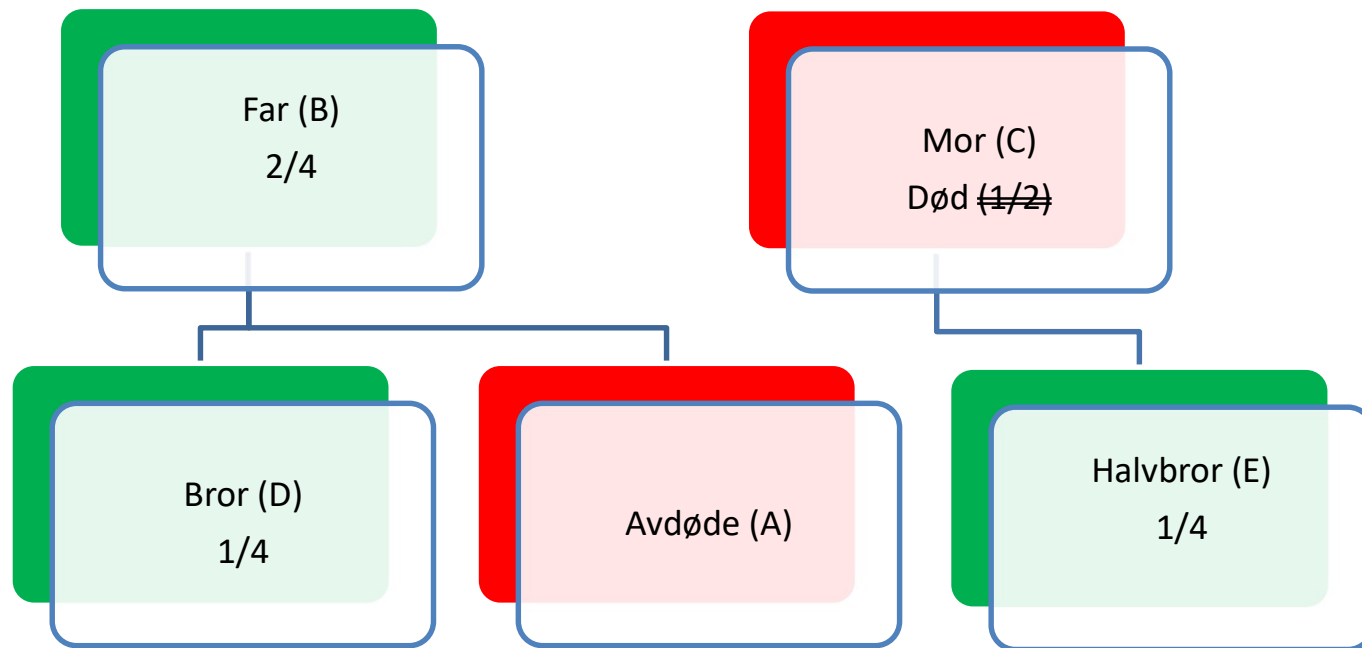

Eksempel 7

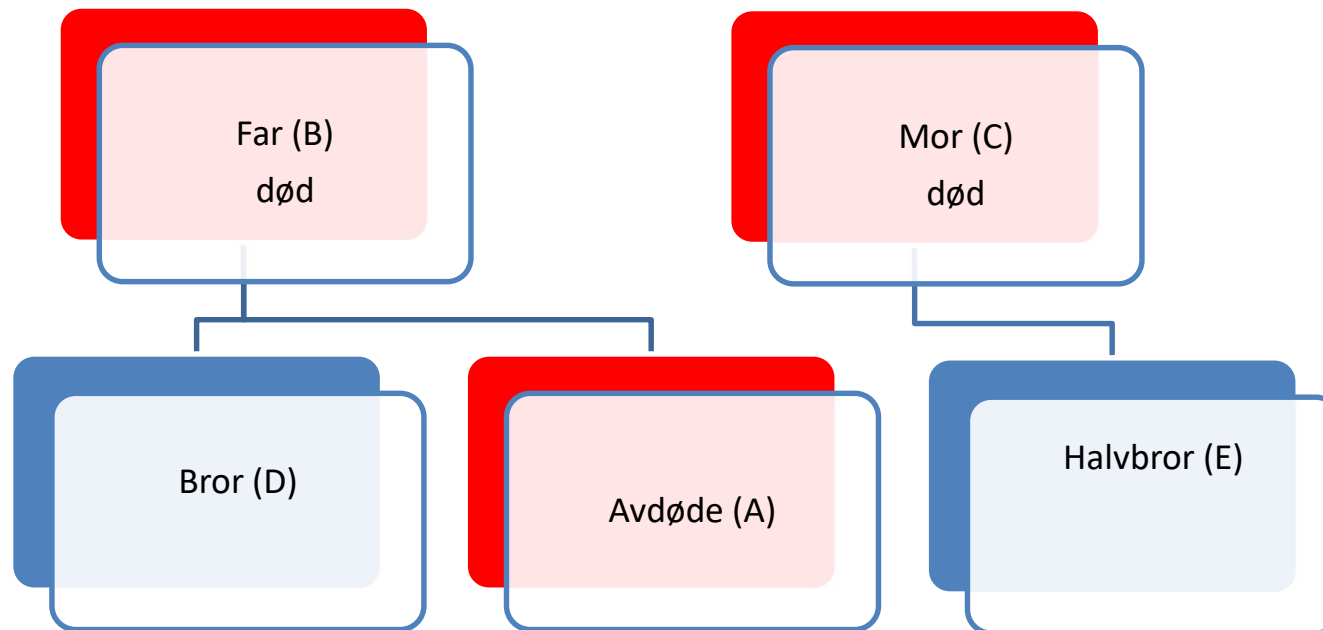
- særkullsbarn

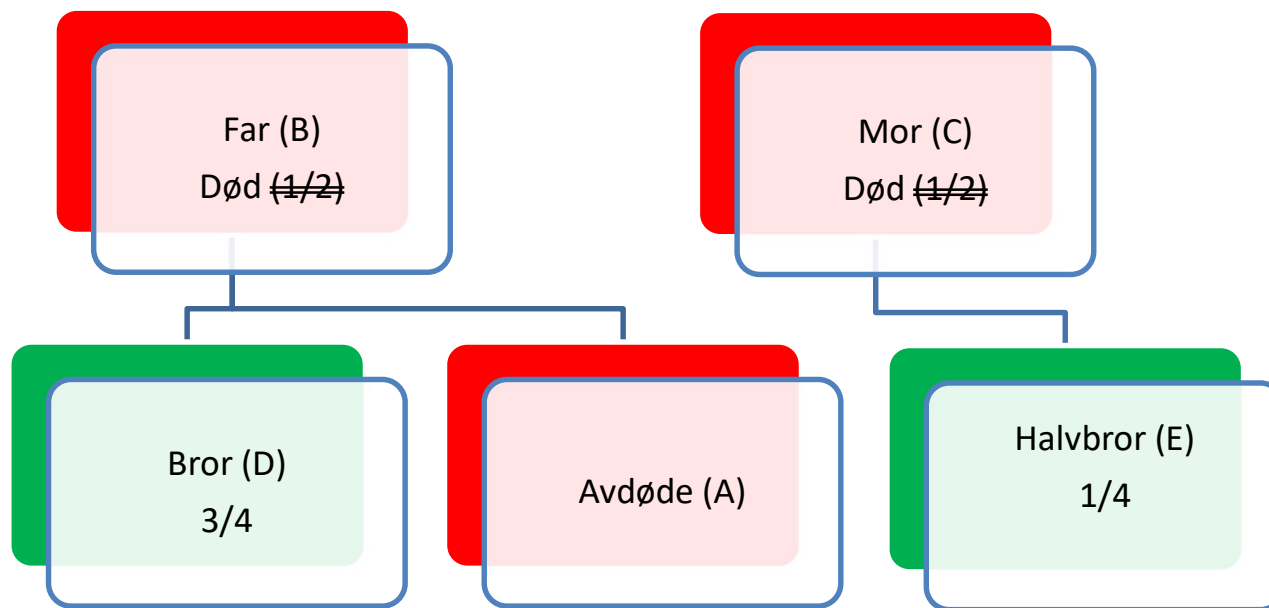
Løsning - eksempel 7

Eksempel 8

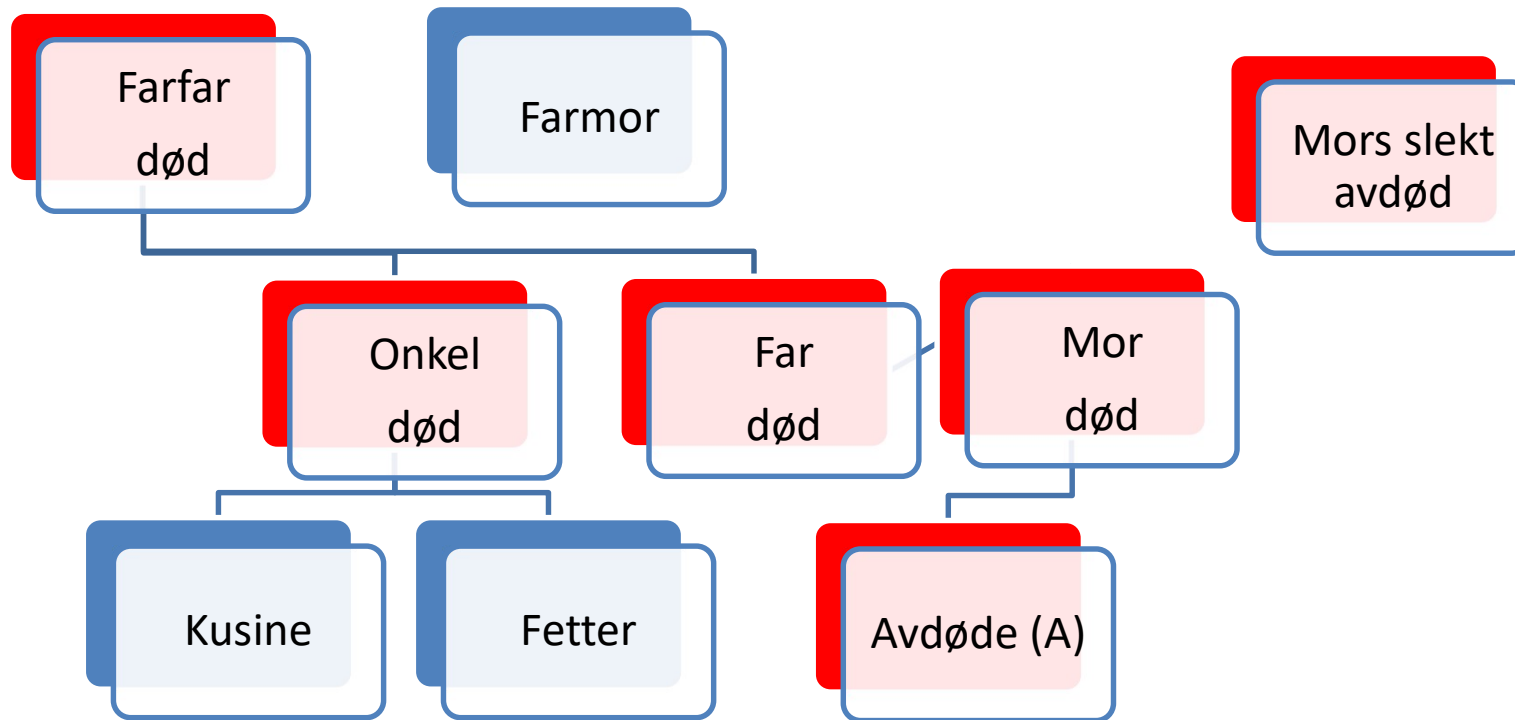

Løsning - eksempel 8

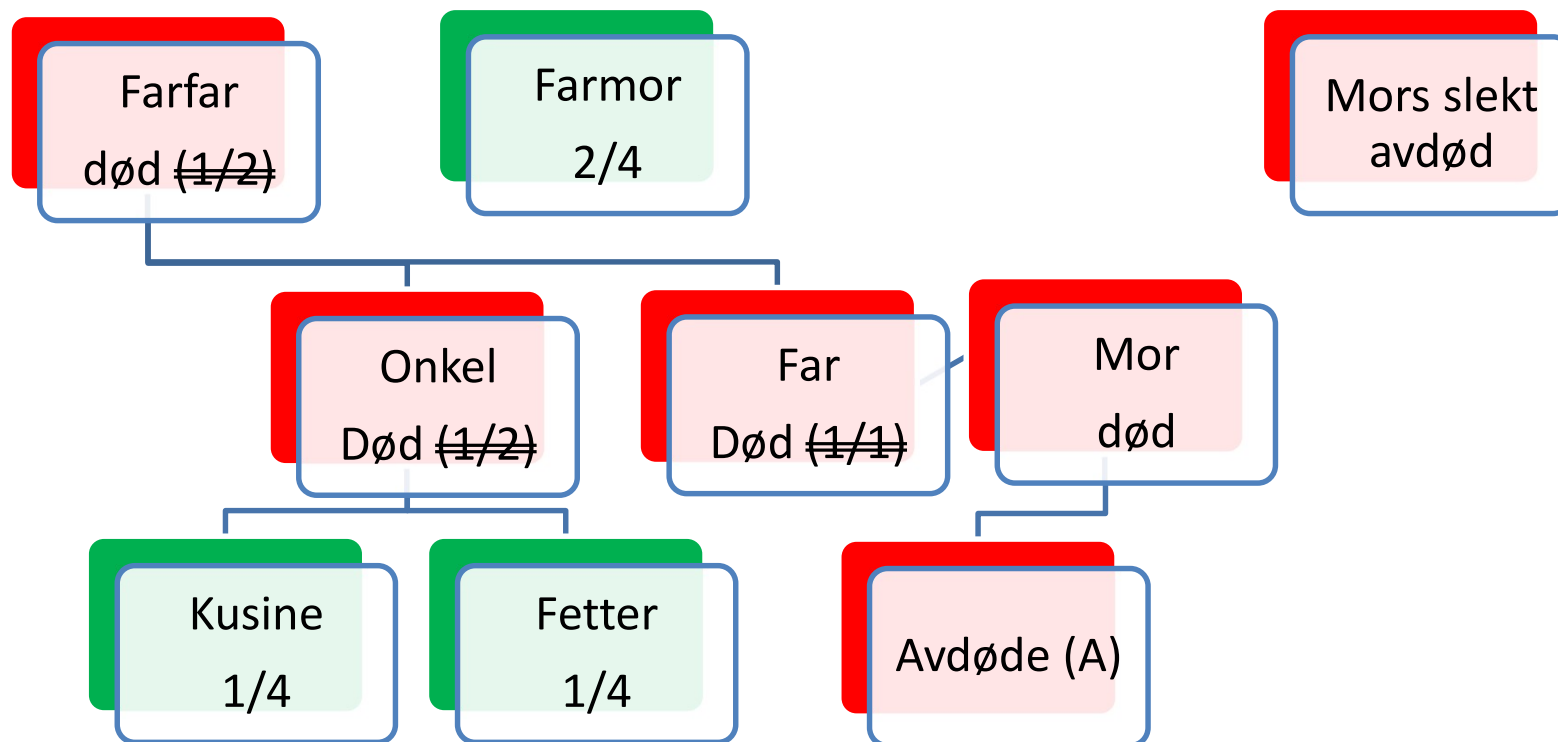

Eksempel 9

– 3. arvegangsklasse

Løsning - eksempel 9

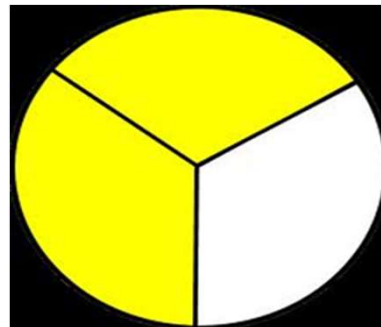
Virkeligheten!

- Enke(mann) i uskiftet bo eller skilt ektefelle
- Ny samboer
- Mine/dine/våre barn
- Andre forhold kan også komplisere
 - Eksempel: Orderudsaken – hvem døde først

Pliktdelsarv

- $\frac{2}{3}$ av formuen er pliktdelsarv for livsarvinger
- Kan begrenses til kr 1 mill. til hvert barn
- Grensen for fjernere livsarvinger minst kr 200 000
- Arvelater kan ikke i testament rå over pliktdelsarv

Pliktdelsarv forts.

- Kan i testament fastsette at pliktdelsarv skal være særeie - § 31
- Kan i testament gi en livsarving rett til å få arven sin utlagt i nærmere fastsatte eiendeler - § 30
- Kan i testament båndlegge i særlige tilfeller av hensyn til arvingen - § 32
- Fradømt arverett pga. straffbar handling mot arvelater slik at arvelater dør – gjøres gjerne i forbindelse med straffesaken - § 73

Pliktdelens begrunnelse

- Sikre barna – foreldrenes forsørgelsesplikt
- Unngå forfordeling av barna – motvirke kamp om foreldrenes gunst
- Beskytte barna mot press (utdannelse, valg av ektefelle mv.)
- I det hele: sikre barnas uavhengighet – de kan planlegge sin fremtid
- Av særlig betydning for særkullsbarn

Gaver til livsarving

- Avkorting
 - «monaleg gåve» (betydelig gave) uten at de andre livsarvingene har fått tilsvarende verdier til avkorting som forskudd dersom
 - «dersom arvelataren har fastsett det, eller»
 - «det blir godtgjort at avkorting vil vere i samsvar med føresetnadene til arvelataren» - § 38

Gaver til livsarving

- Verdi
 - Verdien da forskuddet ble gitt dersom dette ikke vil være åpenbart urimelig
- Arveloven regulerer spørsmål om fordeling av arv etter en avdød person – i levende live kan du gi hva du vil til hvem du vil
 - unntak ved uskifte

Ektefellens arverett

- Når arvelater har livsarvinger (1. arvegangsklasse):
 $\frac{1}{4}$ av arven, minste arv 4G
- Når arvelater har arvinger i 2. arvegangsklasse:
 $\frac{1}{2}$ av arven, minste arv 6G
- Når arvelater har arvinger i 3. arvegangsklasse eller ingen arvinger – ektefellen arver alt, minste arv 6G

GRUNNBELØPET PR. 01.05.19: 99 858

Ektefelles arverett - testament

Arveretten kan begrenses ved testament, når ektefellen har fått kunnskap om dette før arvelaters død. Rett til minstearv kan ikke begrenses

Eksempel – Hagstrømsaken

Sammensatt skifte

-

Avdødes dødsbo

Lengstlevendes midler

Særeie

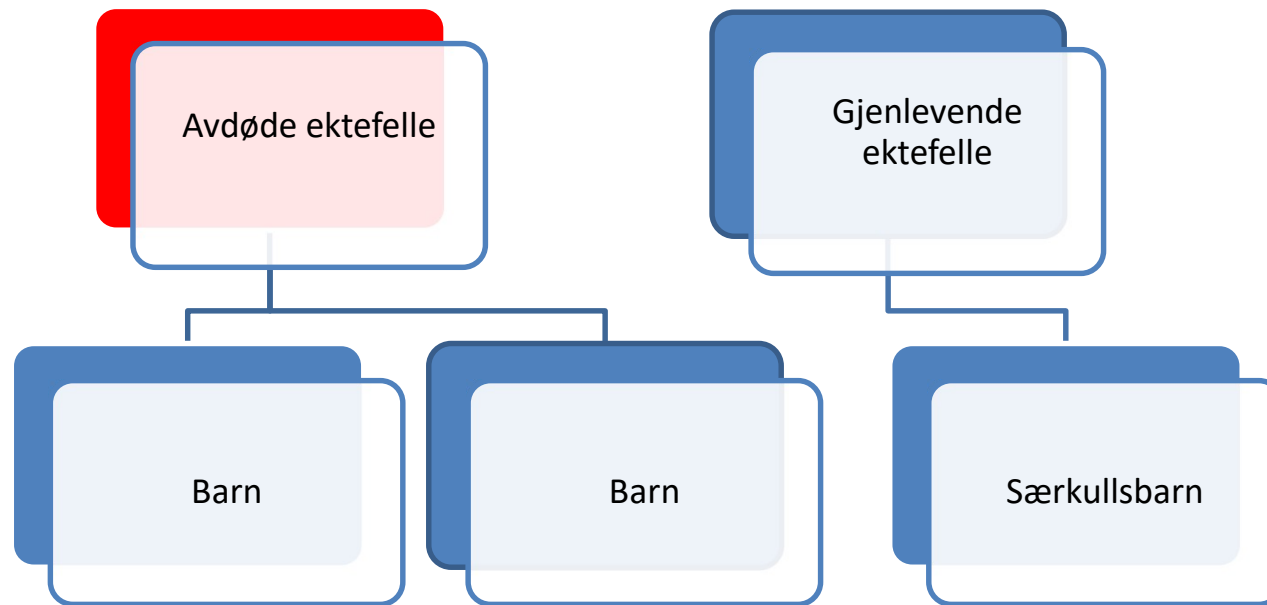
Skjevdelings-
midler

Skjevdelings-
midler

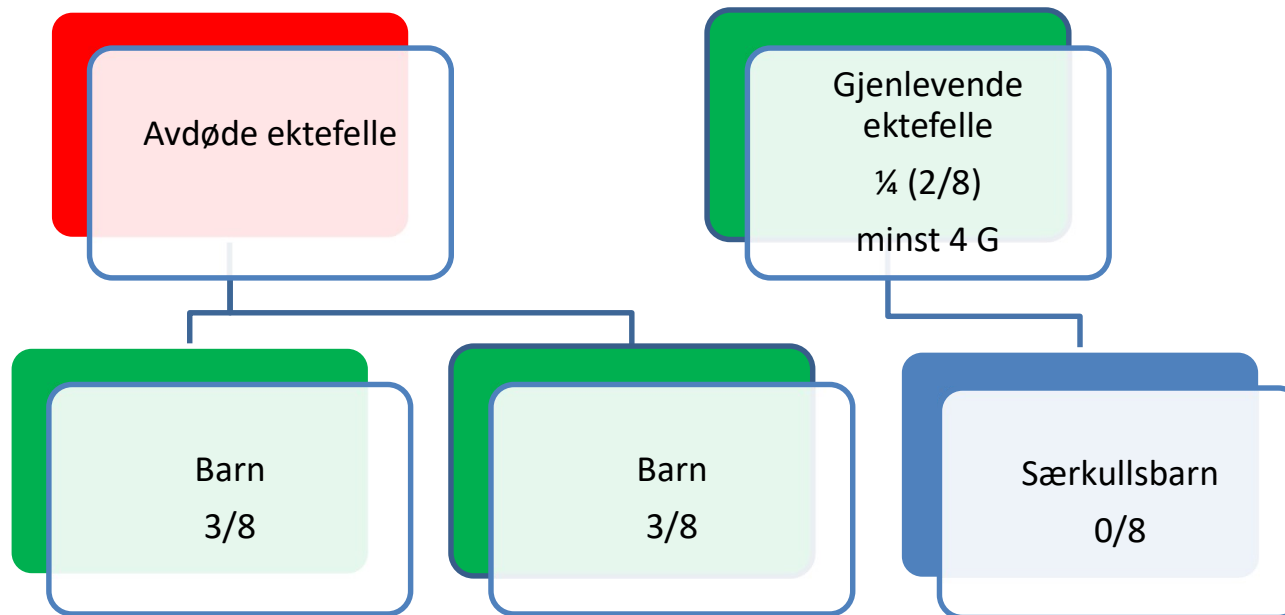
Felleseie

Eksempel 11

Eksempel 11 - løsning

Rettigheter for gjenlevende ektefelle

- Boslodd – ekteskapsloven § 77
- Arverett – vanlig og minstearv §§ 6 og 7
- Naturalutleggsrett - skifteloven § 63
- Rett til forsikring – forsikringsavtaleloven § 15-1
- Gjensidig testament - §§ 49, 57, 58 og 67
- Uskifte – kapittel III

Uskiftet bo

- Gjenlevende ektefelles rett til å sitte i uskifte:
 - Med felleseie
 - Med avdødes særeie dersom:
 - a) det er fastsatt i ektepakt eller
 - b) arvingene samtykker
- For avdødes særkullsbarn kreves det samtykke - § 10
- Ikke rett til uskifte:
 - hvis utsikt til forringelse av arv - § 13
 - hvis umyndiggjort - § 13

Konsekvenser ved uskiftet bo

- Utsetter booppgjøret og arveavgiftsberegningen
- Alt gjenlevende erverver vil gå inn i uskifteboet, med de begrensninger som gjelder særeie - § 17
- Den som sitter i uskiftet bo har en eiers rådighet over boet - § 18
- Gjenlevende blir personlig ansvarlig for alle avdødes forpliktelser - § 20

Konsekvenser ved uskiftet bo

- Det hviler visse begrensninger på gjenlevendes adgang til å gi bort fast eiendom eller andre gaver som står i misforhold til vedkommendes formue - § 19
- Muligheten til å gi visse arvinger fullt eller delvis arveoppgjør er begrenset - § 21
- Gjenlevende kan ikke gifte seg på nytt uten å skifte - § 23

Samboeres arverett

- Begrenset arverett for bestemte samboere fra 01.07.09
- Samboere med felles barn (har hatt, har eller venter)
 - Rett til arv på 4G
 - Rett til uskifte
 - Felles bosted og innbo
 - Bil og fritidseiendom
- Samboere uten felles barn
 - Ingen arverett etter loven
 - Mulighet til å testamentere 4G uten hensyn til livsarvinger (særkullsbarn) (etter 5 år)

Definisjonen av samboer i arveloven

- To personer
- Over 18 år
- Partene må ikke være gift (med hverandre eller andre)
- Partene må ikke være samboer med andre
- Partene "lever saman"
- Samlivet må være "ekteskapsliknande"
 - Ikke et absolutt krav om felles økonomi
 - Ikke krav om et seksuelt forhold
 - Ikke krav om felles folkeregisteradresse

Eksempel – samboere

- Samboere **med** felles barn:
 - De har to felles barn
 - Hun har 2 millioner i netto formue – og dør
 - Han arver 4 G
 - Barna arver resten – uansett beløp
- Samboere **uten** felles barn:
 - Hun har 3 barn fra tidligere forhold
 - Hun har 2 millioner i netto formue – og dør
 - Han arver etter loven ingenting; alt går til hennes slektsarvinger

«Herreløs arv»

- Avdøde har ikke slektninger, ektefelle eller samboer som arver, og avdøde har ikke skrevet testament
- Arven går til frivillige virksomheter til fordel for barn og unge
- Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner deler ut
- I særlige tilfeller kan departementet etter søknad fordele til slektninger eller andre som sto avdøde nær
- Frem til 01.09.2015 gikk arven til staten

Takk for meg!

www.bjonness.no

www.verdbegravelse.no